

Az „importomoktól” az OIG-ig

Pillantás a nyelvében is sérült, agresszív társadalomra

A 2018-as Budapest Pride-on annál a kerítésnél álltam a Kossuth tér egyik oldalán, amely a felvonulókat választotta el a „közönségtől”.¹ Pontosabban: szélsőjobboldali szervezeteket (inkább ott, akkor kisebb csoportokat) választott el a kerítés a felvonulóktól. Kint volt a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom² (HVM) is, például. A következőket lehetett igen gyakran hallani a felvonulóktól elválasztott sokaság soraiból: „importomok”, „izraeli buzik”. Az „importomokot”, ami ebben a kultúrkörnyezetben eléggé szofisztikáltan hangzott, korábban még nem hallottam. Percekbe telt, amíg magam is dekódoltam a szöveget: a kifejezések az adott összefüggésükben a következőket jelentik: a buzik zsidók, és Izraelből importálják őket. Merthogy a „homok” a homokosra vonatkozik, azaz (itt) a meleg szinonimája.

Néhány szó a gyűlöletbeszédről

A hazai gyűlöletbeszéd ott tart, hogy sokszor már észre sem vesszük, mikor hallunk különféle embercsoportokat vagy közösségeket megbélyegző kijelentéseket. Mindennapi szövegeink részévé vált. Össze is

mosódnak a kategóriák. A gyűlöletbeszéd nem egyenlő a gyűlölködő beszéddel, de mechanizmusát, hatását tekintve nincs sok különbség a két között. A gyűlölködő beszédre jó példa Bangóné Borbély Ildikó eléggé suta és balszerencsés „patkányozása”³ vagy a Simicska Lajos által meghonosított OIG⁴. De felhozhatnánk példaként a gyűlöletbeszédre a menekültellenes plakátokat is. A különbség az, hogy míg a gyűlölködő beszéd nem, addig a gyűlöletbeszéd az egyes emberrel vagy embercsoportokról faji, vallási vagy nemi identitás alapján állít valamit. Az utóbbi időben megjelent a muszlimellenes tematika is, amikor például a bevándorlókról azt állítják, hogy terroristák, és nyilván a bevándorlók muszlimok, tehát aki muszlim, az eleve terrorista. Legalábbis a hétköznapi ember fejében ez az elemi információ nagyjából így áll össze. Ennek kapcsán alakult ki egy másik tematika is, hogy aki bevándorló, muszlim, az természetesen üldözi a keresztényeket, akik persze európaiak.

A gyűlöletbeszéd igen fontos jellemzője, hogy kategóriákat hoz lét-

¹ A 2019. július 7-i felvonuláson nem választották el kordonnal a résztvevőket és az érdeklődőket. Különös, de semmilyen rendkívüli esemény nem történt.

² HVM: Toroczkai László által 2001-ben alapított nemzeti radikális ifjúsági szervezet. Honlapjuk: <https://www.hvim.hu/>

³ <http://www.atv.hu/video/video-20190425-tiszta-kezek-europajat-akar-az-mszp-es-a-parbeszed>

⁴ „Orbán egy gecí.” Az OIG Nagy József újságíró Simicska Lajossal készített 2015-ös villáminterjújának közlése után terjedt el, és lett az ellenzéki demonstrációk egyik kelléke – a kifejezéssel alább részletesebben foglalkozunk.

re és általánosít. Alapja lehet valamilyen előítélet, amely alkalmas arra, hogy a társadalom bizonyos tagjai ellen gyűlöletet keltsen. A menekültellenes plakátok például az ember alapvető egzisztenciális faktorait találták el: a haza, kultúra, család, munka, vallás mindenki számára fontos tényező, de ha mindezek úgy vannak feltüntetve, mint bármikor elveszíthető tulajdonok, amelyeket meg kell védeni, akkor alkalmasak arra, hogy a gyűlöletkeltő propaganda toposzaivá váljanak.⁵ A gyűlöletbeszéd egyben jogi kategória is, hiszen a gyűlölet-bűncselekményekhez tartozik, ugyanez viszont nem mondható el a gyűlölködő beszédekről.⁶

A mechanizmus ugyanaz: az ember szövegekben nő föl, szövegeket olvas és hall. A szövegek összedóznak bennünk, együtt élünk velük. Amit egy hallott/látott/olvasott szöveg közvetít, gondolatokat és viselkedési mintákat legitimál, az ember a megszerzett vagy eltanult információt azonnal használni kezdi. Nem eredendően vagyunk például faj- vagy idegengyűlölők. Azok a szövegek is hozzájárulnak ezek

⁵ Orbán Viktor európai kultúrharcról beszél. A harcban vagy háborúban pedig az ember meg akarja védeni azt, ami számára fontos. Egy harc látszatát keltve pedig nem nehéz gyűlöletpropagandát építeni. Bár Orbán maga több helyen is megjegyzi, hogy Magyarországon kultúrbéke van. A magyar szókincs tehát egy új szóval bővült: kultúrbéke.

⁶ Az írás jellegénél fogva nem tér ki a gyűlöletbeszéd jogi bemutatására, de hadd legyen megemlítve Halmai Gábor alkotmányjogász meghatározása: ide „azok a beszédek tartoznak, amelyekkel a beszélő általában előítélet-től vagy éppen gyűlölettől vezérelve a társadalom faji vagy nemi csoportjairól vagy azok egyes tagjairól a csoporthoz tartozásukra tekintettel mond olyan véleményt, ami sértheti a csoport tagjait, és gyűlöletet kelthet a társadalomban a csoporttal szemben.”

kialakulásához, amelyekkel nap mint nap találkozunk (és amelyeket otthon vagy a barátaink körében hallunk, alapanyagunk lehet akár a kedvenc együttesünk dalszövege vagy egy plakátfelirat, amelybe a legkisebb magyarországi faluban is belebotlunk).⁷

A hatás viszont ugyanaz mind a gyűlölködő, mind a gyűlöletbeszéd esetében. A következmény a dehumanizáló és amorális közbeszéd. Időben mindkettő hosszú távon fejti ki hatását. Alattomosan, de annál meggyőzőbben és mélyebben. És egyszer csak azt vesszük észre, hogy Bayer Zsolt vagy Bangóné, esetleg egy menekültellenes plakát vagy az úgynevezett „holokamuzó” vagy éppen az O1G-t meghonosító Simicska Lajos lesznek a közbeszéd kortárs alakítói.

A gyűlöletbeszéd stílusa⁸

A gyűlöletbeszédnek sokféle az arca. Az ember első hallásra azt gondolná, attól gyűlöletbeszéd a gyűlöletbeszéd, hogy mondjuk káromkodnak benne, vagy a közlők a szokásosan eufemizált kommunikációs terekhez képest agresszív kifejezéseket és módszereket használnak. Nem ez a fontos, mert egy retorikailag kevésbé erős, egyáltalán nem trágár szöveg is lehet gyűlöletkeltő. Még az sem kell hozzá, hogy jól megszerkesztett szövegről legyen szó, elég egy jól irányzott súlyos mondat is. Egy kocsmai

⁷ A mechanizmus persze árnyaltabb, hiszen válogatunk azok között a szövegek között, amelyekkel találkozunk. Mint ahogy a beszédünk során is válogatunk a nyelvi apparátusból.

⁸ Ez az írás nem a gyűlölködő, hanem a gyűlöletbeszédet vizsgálja részletesebben. Alább a példákban a gyűlöletbeszéd különböző fokozataira és minőségeire lesznek példák.

verekedést is megelőzhet egyetlenegy szó is: Anyád! A verbális agresszió vagy feszültségkeltés nem minőségi kérdés. Az „anyád” stilisztikai szempontból teljesen semleges kifejezés, bizonyos szituációkban a használók által nyomban átértékelődik. A Soros–Juncker-plakáton például egyetlen mondat szerepelt: „Önnek is joga van tudni, mire készül Brüsszel.” Ennek funkcióját úgy tüntette fel a kormány, mintha pusztán tájékoztató jellegű lenne. Első látásra ebben sincs semmi kifogásolnivaló, pedig a hazai kormányzati diskurzusban egyértelmű a gyűlöletkeltő szándék: mindaz, amit a kormány eddig vészjóslónak minősített, és végrehajtójának Soros Györgyöt nevezte meg, egy újabb bűnbakot nevez meg: Junckert és Brüsszelt.⁹ A szélsőjobboldali csoportok által kedvelt szó, a „kamukauszt” sem tűnhet elsőre gyűlöletbeszédnek, mert stilisztikailag ártatlannak látszik. Tartalmilag viszont igazolható, hogy gyűlöletbeszéd. Két szóból áll: a „kamuból” és a „holokauszt” csonka formájából, a „kausztból”. A „kamu” a szlengben azt jelenti, hogy valami nem igaz vagy nem az igazi. Tehát ez az egyetlen szóösszevonás azt állítja, hogy a holokauszt kamu, nem történt meg. Egyetlen szó kimeríti a gyűlöletbeszéd kategóriáját azzal, hogy tagadja a holokausztot.

A szakirodalom a gyűlöletbeszédet nevezte már támadó szavaknak is. Ezek olyan szavak, kifejezések, amelyek inzultálnak, támadnak, vagy erőszakot váltanak ki, faj,

bórszín, hitvallás, vallás vagy nemi identitás szerinti megkülönböztetésre vonatkozóan. Ezzel a meghatározással az az egyik probléma, hogy nehéz objektíven megállapítani, hogy mi számít stilisztikai szempontból támadónak, vagy ellenkezőleg nullértékűnek, azaz semlegesnek. Egyébként a semleges szavak is válhatnak gyűlöletbeszédé vagy annak részévé. Ilyen esetekben az adott szövegösszefüggések okán stilisztikai értékük megnő, így a szövegek a befogadó részéről új értelmezési stratégiát is megkövetelhetnek. Jó példa erre az „ellep” ige¹⁰. Jelentései között szerepel az, hogy „előzönöl” valamit. A hírekben megjelenő mondatban, miszerint „a migránsok ellepték a Keleti pályaudvart”,¹¹ jelentésének stilisztikai értéke megváltozik, hiszen ezt a szót eredetileg állatokra és nem emberekre használjuk. Az „ellep” jelentésében tehát az is benne van, hogy amiről beszélünk, az valami rossz, nem hasznos, az „ellepés” vége pedig valami rossz lesz, ami kártékony mások számára. Nota bene: a menekültek jelenléte a Keleti pályaudvarnál káros másoknak. Ez a megfogalmazás az új jelentéstartalommal teljesen beillik a kormányzat menekültekkel kapcsolatos diskurzusába.

Hasonló stratégiát alkalmaz egyébként a radikálisan szélsőséges *Kuruc.info* is. Ott az egyik cikk bevezetője az, hogy „áprilisban kevesebb élősködő érkezett az Európai Unió

⁹ Jean-Claude Junckerről van szó és a „Brüsszel” kód alatt az Európai Parlamentről, az Európai Bizottságról és úgy általában az Európai Unióról és ezek intézkedéseiről.

¹⁰ A Magyar értelmező kéziszótár (Budapest, Akadémiai Kiadó, 2003) példaként is csak állatokkal kapcsolatos kontextust említ: „A hangyák előzönlötték az ételt.”

¹¹ <https://jozsefvaros.hu/hir/2902/elleptek-a-migransok-a-keleti-palyaudvart>

területére”. A cikk címe, *Frontex: a kedvezőtlen időjárás kedvezőbb sáskajárást eredményez*. A menekültellenességgel kapcsolatos diskurzus egyik jellemzője tehát az lett, hogy a róluk szóló szövegekben olyan fogalmakkal illetik őket, amelyeket egyébként leginkább állatok leírására használunk.

Mindenki ugyanazt érti egy szövegen?

Nem, de ez nem jelenti azt, hogy ha valami gyűlöletbeszéd, csak ezt valaki nem érzi vagy érti, akkor az nem az. Ennek egyik oka a stílus kérdése. A nyelvészeti irodalom azt tartja az ember egyéni stílusáról, hogy az egyrészt választás kérdése (tehát eldöntöm, hogyan nyilatkozom meg írásban vagy szóban), illetve értékelés és minősítés is egyben. Ezek nagyon fontos jellemzők. Csakhogy mindenki a saját értékrendszere szerint minősít, a saját nyelvi készletéből¹² válogat egy szöveg értelmezésekor. Az átlag nyelvhasználó így a gyűlöletbeszéd-szövegek kiszolgáltatottjává válik, mert nem biztos, hogy föl tudja mérni a valódi tartalmakat a megtévesztő stílus miatt. A megtévesztő stílus pedig semlegesnek tűnik, és lehet, hogy az is, csak tartalmilag meríti ki a gyűlöletbeszéd fogalmát. Tehát a gyűlöletbeszéd nemcsak stilisztikai, hanem tartalmi kategória is. Persze az is kérdés, hogy mi motiválja az embert a stílusválasztásban. Merthogy célunk van azzal, amit mondani akarunk, és ehhez a legmegfelelőbb stílust

próbáljuk választani. (Például azt mondja egy anyuka a gyerekének, akinek a szobájában rendtelenség van, hogy nemsokára jönnek a vendégek, akkor a gyerek érteni fogja, hogy össze kell pakolnia. Indirekt fejezte ki az anya a szándékát, hogy a gyereke csináljon valamit, azaz pakoljon össze.)

A kormányzat szándéka a menekültellenes propagandával feltehetőleg az volt, hogy gyűlöletet, ellen-szenvet és szorongást idézzon elő az emberekben. Ehhez igazították a szövegek stílusát, szerkezetét. Azt is jól látták, hogy rövid szövegeket kell választani. Az egymondatos plakát-szövegek jók. Hatásosak. Mondhatni, ütnek. Könnyű őket megjegyezni. Sok helyen voltak olvashatók. Megfeleltek a hatásos szöveg kritériumainak.

Összefoglalva tehát elmondható, hogy az ember stílusválasztását sok minden motiválhatja attól függően, hogy mi a célja egy adott szöveggel. Ez nem egyszeri döntés, hanem a már meglévő tudás aktiválása, tapasztalatok felhasználása a szövegalkotásban. A stílus nemcsak a szövegezőt jellemzi, hanem a szöveg befogadóját is, többirányú folyamatról beszélhetünk. Maga a szövegértelmezés pedig a többi közt a stílushatás következménye. A szövegalkotó tudatos stílusválasztása már cselekvés is egyben, a befogadó esetében pedig a szövegértelmezés egyfajta attitűdként jelentkezik. Mindezt a gyűlöletbeszédre vonatkoztatva: ezeknek a szövegeknek a célja (egyebek között) az, hogy társadalmi elégedetlenséget keltsenek, a szövegek befogadója pedig ezekre a szövegekre reagálva (attitűd) kezden el gyűlölni, kirekeszteni, nyelvi

¹² Nem csak a nyelvi készletről van itt szó, hanem minden olyan faktorról, amely a szövegértést befolyásolja: például a szocializációs közeg, a történelmi ismeretek, más szövegek.

agressziót alkalmazni. Majd pedig cselekedni.

Orbán megmenti Európát

A 2-es villamos megállójában, a Parlament közelében francia turistákkal elegyedtem szóba. Szóba hoztam a menekültkérdést. Azt mondták, Franciaország, Párizs, ahol ők élnek, nem az, ami húsz éve volt. Ahová mennek, mindenhol muszlimokat látnak. Nincs biztonságérzetük. Pedig az egyik nő első férje muzulmán férfi volt. Azt mondta, akkor még hitt a sokszínűségben, abban, hogy a világ érdekes, és különböző kultúrájú emberek együtt tudnak élni. Ma már nem így gondolja. Fél a menekültektől és a terroristáktól. Azt mondta, milyen nagy szerencsénk van Orbán Viktorral, mert megmentette Európát. Kerítést épített. Mondtam neki, ne higgyen az Európátmegmentőorbán toposznak. A kerítés arra szolgált, hogy nem rajtunk keresztül mentek a menekültek, hanem kikerültek minket. Orbán buszokat rendelt a határra, ingyen utaztatta a menekülteket az osztrák határhoz. Ott voltam, a saját szememmel láttam. A hazai politikai megvezetés tehát elérte Franciaországot is, és mégsem vonhattam kétségbe azt, amit ezek az emberek mondtak. Nem vonhattam kétségbe a félelmeiket, szorongásaikat, iszonyódásukat a muszlimoktól és a feketéktől. Mert nem ott élek.

Az előfeltevések is működtetik a gyűlöletbeszédet

Az előfeltevések olyan kifejtetlen részei a megnyilatkozásnak, amelyeket a beszélő és a hallgató is tud, ezért kifejtésük nem szükséges. Az

előfeltevés maga is valamilyen tény, amit mondatformában ki lehet fejezni. Például: Péter megjött. E mondatnak az előfeltevése az, hogy a Péter nevű személy a beszédidőt megelőzően egyszer már elment. A példa előfeltevése mondatban: Péter elment. Ez kifejtetlen eleme a szövegnek. A gyűlöletbeszédet – egyebek között – szintén az értelmezők előfeltevései működtetik. Ezekre is építenek a szövegalkotók. A Soros-plakátok azokra az előfeltevésekre alapoznak (és ezektől válnak a befogadók számára „félelmetesnek”), amelyek szerint a zsidóknak világhatalmi törekvéseik vannak, gazdagok, uralják a sajtót. Az, hogy Soros Györgyöt spekulánsnak nevezik, egy régi motívumrendszer felelevenítése. Már a *Cion bölcseinek jegyzőkönyveiben* is így illetik a zsidókat. A cigányokról az előfeltevések (ezek ebben az esetben is előítéletekként jelennek meg) a következők: nem dolgoznak, segélyekből élnek, nem tudnak beilleszkedni, aluliskoláztak, agresszívek a magyarokkal szemben. A menekültekkel kapcsolatban is érdekes az előfeltevésekről beszélni, hiszen a 2015-ös menekültválság előtt a magyar társadalom nem találkozott a menekültkérdéssel, így sem előítéletei, sem előfeltevései nem voltak a menekültekkel kapcsolatban. A kormányzati kommunikáció tehát egyszerre alakította ki az előítéleteket velük szemben, gyakorlatilag a róluk szóló gyűlöletkeltő propagandával egy időben. Ebben az esetben tehát nem előzte meg a róluk szóló gyűlöletbeszédet a magyar társadalmi tudatban a menekültekkel kapcsolatos előítélet (nem válhatott előfeltevéssé), hanem a gyűlöletbeszédrel egy időben jelent

meg. Ha direkt módon akarnánk fogalmazni, mondhatnánk, hogy a kormányzati kommunikáció két legyet ütött egy csapásra. A menekültekkel kapcsolatos előfeltevések pedig a következők lettek: el akarják venni a magyarok munkáját, kultúráját, vallását (kereszténység), meg akarják erőszakolni asszonyainkat és lányainkat, nem akarnak beilleszkedni. Akik pedig ezt akarják, azokat a keresztény Európa ellenségként definiálták.

Miből, milyen szövegekből táplálkoznak az előfeltevésgyárak? A szélsőjobboldali csoportok (és meglepő módon ezt a kormányzati kommunikációra is vonatkozni látszik) diskurzuselemei nagyjából ugyanazokból az irodalmakból táplálkoznak. Nem sok szövegre kell itt gondolni, inkább arra, hogy kevés szöveget olvasnak sokan. Ilyen Hitler *Mein Kampf* című írása és a *Cion bölcsenek jegyzőkönyvei*. Mindkettő szabadon beszerezhető a könyvpiacra. Az e művekben lévő tartalmakat mint előfeltevéseket kezelik és működtetik használói. (A plakátokon joggal fölháborodók előtt ugyanígy tudottak ezek az előfeltevések és működésük is, pontosan átlátják azokat az értelmezési lehetőségeket, amelyek bizonyos szélsőséges diskurzuselemek mint előfeltevések és némely kortárs gyűlöletbeszéd-szöveg között állnak fenn.)

De hogyan lesznek az előfeltevések a gyűlöletbeszéd alapjai? Úgy, hogy bizonyos jelenségek kapcsán (pl. a cigány- vagy a menekültkérdés) általánosítanak. Nem egyes esetekről állítanak valamit, hanem egyes eseteket egy egész jelenségre vagy társadalmi csoportra vonatkoztatnak. Az egyik legismertebb a cigánybűnözés

zés toposza, itt sem esik szó a fogalom korábbi használatáról. Az elemzés szempontja a fogalom kortárs diskurzusokban betöltött szerepe, leginkább a szélsőjobboldali csoportok kontextusában.

Eléggé gyakori megnyilvánulása a gyűlöletbeszédnek a jogi vagy szakmai szókincs, az erre épülő stílus mögé bújtatása. A Mi Hazánk Mozgalom elnökhelyettese, Dúró Dóra a következőket mondta a „cigánybűnözéssel” kapcsolatban¹³: „a magyar–cigány együttélésből adódó feszültségek” miatt használják ezt a kifejezést, mert az ebből adódó problémák jelentkeznek az oktatásban, „például iskolai erőszak formájában”, de ennek van „közbiztonsági vetülete is”. Dúró szerint „ahhoz, hogy egy problémát meg tudjunk oldani, ahhoz előbb ki kell mondani”. Szerinte, mivel kriminológiai kategória a fiatalkori bűnözés, ugyanilyen kategória a „cigánybűnözés” is. Ahogy fogalmazott, „mi ugyanebben az értelemben használjuk”, azaz nem megbélyegzésnek szánják. Dúró szerint tehát kriminológiai szempontból ugyanolyan indokolt a „cigánybűnözés” kategória, mint a „fiatalkori bűnözés”.

A Börtönügyi lexikonban¹⁴ mindkét fogalomra találunk meghatározást. A cigánybűnözésről a következő olvasható a szócikkben: „szóösszetétel, amelyet szakmai fogalomként használtak-használhatnak a magyar kriminalisztikában, főként a rendőrség, ill. a bűnüldöző szervek. Természetesen a közbeszédben és a médiában is jelen van. Az egypártrendszer

¹³ <https://www.youtube.com/watch?v=tdYE0QLuWJw> (letöltve: 2019. 03. 23.).

¹⁴ Dr. Bencze Béla: *Börtönügyi lexikon*. Pécs, Kronosz Kiadó, 2014.

keretei között politikai viták tárgya nem lehetett. A 2000-es években vált szélesebb körben használatossá a kifejezés, amit elsősorban a radikális jobboldalnak a magyarországi közállapotokat érintő kritikája tett elkerülhetetlenné. A fogalom használata a probléma megkerülhetlensége miatt általánossá vált a társadalmi közbeszédben is. Egyrészt a cigányok által elkövetett bűncselekményeket értik alatta, másrészt azokat a bűncselekményfajtákat, amelyeket főképp cigányok követnek el... Az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) állásfoglalása a cigánybűnözésről a következő: Magyarországon a bűnügyi statisztika legutóbb a szocializmus idején, 1971 és 1989 között vette számba külön a cigány származású bűnelkövetőket...” A fiatalok definíciója ugyanitt: „Aki a bűncselekmény elkövetésekor a 14. életévét betöltötte, de a 18. életévét még nem.”

Állásfoglalást arról nem adott ki az OKRI, hogy a cigánybűnözés fogalom használható-e, vagy sem, és nincs adatom azzal kapcsolatban sem, hogy a rendőrség, illetve a bűnüldöző szervek hivatalosan használják-e, de abban bizonyos vagyok, hogy ez a kifejezés gyűlöletbeszédnek tekinthető.

Miért? Azért, mert általánosít. Egy népcsoportról állít valamit, jelesül, hogy a cigány: bűnöző. Előítélet által létrejött fogalom, amely azt állítja, hogy a cigányok nem dolgoznak, hanem bűnöznek. Míg a fiatalok bűnözés tényleg egy kriminológiai kategória, addig a cigánybűnözés etnikai. Sem a hazai, sem a nemzetközi szakterminológia nem hoz létre kriminológiai fogalmat etnikai alapon.

2012. augusztus 5. Devecser

2012. augusztus 5-én Élni és élni hagyni, demonstráció a jogos magyar önvédelemért elnevezéssel tartott demonstrációt a Jobbik és több radikális szervezet a Veszprém megyei Devecseren. A rendőrség szerint nem történt közösség tagja elleni izgatás.

Azok, akik ezen a demonstráción részt vettek, nem először találkoztak az ilyesféle rendezvényeken elhangzó megfogalmazásokkal. Persze, ez nem azt jelenti, hogy szóról szóra hallottak előzőleg uszító, gyűlöletkeltésre alkalmas szövegeket, de tartalmilag tudták, hogy mire számítsanak. Ismerősek lehettek számukra az állandó diskurzuselemek is a cigánysággal kapcsolatban, például: genetikai hulladék, megélhetési bűnöző, döggút. Nem a demonstráción kezdték el utálni a cigányokat, hanem már korábban. De azoknak a beszédeknek a hatására, amelyek ott elhangzottak, amelyek a cigányságot „magyarpusztítónak” definiálták, eljutottak a tettlegességig. És még így is felmerült a kérdés a jogalkalmazóban, hogy az ott elhangzó szövegek gyűlöletbeszéd-szövegek-e.

Nézzünk erre példákat az eset kapcsán. Tyirityán Zsolt, a Betyársereg vezetője akkor a következőket mondta: „Azok a gondolatok, amelyek álságos módon a genetikailag kódolt hulladékokból megélhetési bűnözőket fabrikálnak... az erőtlenség mindig erőszakot eredményez. Az erő tekintélyt, tiszteletet és rendet parancsol. Ezért mit fogunk kinyilvánítani a jövőben ezekkel szemben? Csakis erőt... kezdetektől fogva el fogjuk taposni azt a jelenséget, amelyik ki akar minket irtani az életterünkéből.”¹⁵

¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=Zf55oH1>

Ugyanezen a rendezvényen szóolkolt Toroczkai László, a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom vezetője is. Azt mondta: „Ahol ők megjelennek, ott a pusztítás, a pusztulás és a rombolás és a rettegés jelenik meg. És két lehetőség van, kedves testvéreim. [...] az arab államokban a döggutakban végzik, vagy az akasztófán, mint Iránban.” És ugyanitt hangoztak el László Attila, a Magyar Önvédelmi Mozgalom Vezetőjének szavai is: „Mindenki tudja, úgy szaporodnak ezek a férgek, mint a patkányok.¹⁶ Az elkövetkező években meg fog többszöröződni ezeknek a sátánfajzatoknak a száma. El kell zavarnunk a rajtunk élőködő, horgas orrú¹⁷... magyarpusztító, országromboló, hazaáruló bűnbándát a Kárpát-medencéből.”¹⁸

A devescseri eset kapcsán a TASZ¹⁹ egy videóban mutatta be, hogy mi a törvényi tényállása a közösség elleni uszításnak.²⁰ Ahogy a felvezetőben elhangzik: „nem önmagában a gyűlölködő szavaktól lesz valami uszítás. [...] Akkor számít egy beszéd uszításnak, ha olyan körülmények között hangzik el, amelyek alkalmassak az indulatok feltüzelésére, és re-

nonI (letöltve: 2019. 03. 29.).

¹⁶ Ezek szerint a „patkányozás” nem csak Bangóné retorikai eszköztárába tartozik. Persze, egyiknek a másikhoz nincs köze. A kétségbeejtő inkább az, hogy ezt valaki, aki a közbeszéd alakulásáért felelős, kifejezőnek találja.

¹⁷ László Attila itt összekeverte a gyűlöletbeszéd-elemeket. A „horgas orrú” ugyanis nem a cigányokra értendő a szélsőjobboldali diskurzusban (sem), hanem a zsidókra. Annak szinonimájaként használatos. A horgas orrú cigány tehát gyakorlatilag kép- és fogalomzavar.

¹⁸ https://www.youtube.com/watch?v=sl8Km_UjpEc (letöltve: 2019. 03. 28.).

¹⁹ Társaság a Szabadságjogokért.

²⁰ https://www.youtube.com/watch?v=sl8Km_UjpEc (letöltve: 2019. 03. 29.).

ális annak a veszélye, hogy bekövetkezik az erőszak.” A jogkötő tehát a beszédnek nem a tartalmát, milyenségét, minőségét tartja vizsgálódónak, hanem a beszéd bizonyos körülményeit és következményeit. Például azt, hogy közvetlenül a beszéd után lesz-e erőszakos cselekmény, vagy nem. A gyűlöletbeszéd-ről való effajta gondolkodás abszolút téves. Biztos, hogy van olyan beszéd, amelynek az elhangzása után történik valamilyen erőszak. De attól, hogy valami után nincs egyből erőszakos cselekmény, attól az még gyűlöletbeszéd.

A „cigánybűnözés” szóhoz hasonló fogalmakat is létrehozott a szélsőjobboldali diskurzus. A további fogalmak a „cigánybűnözés” analógiájára, ugyanazzal a szóképzési móddal jöttek létre. A „politikusbűnözés” és „zsidóbűnözés” egyébként a *Kuruc.info* oldalon egy-egy menüpont elnevezése is. A legújabb „migránsbűnözés” szóösszetételt viszont nemcsak a szélsőjobboldal, hanem a kormányzati sajtó is előszeretettel használja. Az *Origo* egyik cikkének a címe: *Új típusú migránsbűnözés jelent meg Franciaországban*. A közszolgálati televízió (M1) egy hírének a következő címet adta: *Nőmozgalom alakult a migránsbűnözés megállítására*. A *Lokál* portál is erre hívja fel a figyelmet: *Svédország a migránsbűnözés melegágya lett*.

Divízió88

A Divízió88 nevű zenekar egyik szerzeményének címe a következő: *Megdögletek, cigányok!*²¹ Közölnék

²¹ A Divízió88 nevű zenekar magát nemzetiszocialista rockzenekarnak valló együttes volt 2003 és 2009 között. A zenekar honlapja már nem érhető el, de több videoklipje igen. A 88-as szám a szélsőjobboldali csoportok között egy mindenki által dekodolható

egy részletet belőle: „Büdös, koszos cigányok, Élősködnek az országunkon. Ha a komcsi kormány nem segít, segítségünk hát magunkon! A törvény is a tetveket védi, Mert »a fajgyűlölet nem szép dolog«. Kommunista törvény, szarok rád, Irtsuk ki az összes roma állatot! Lopnak, csalnak, nem dolgoznak, Segélyekért sorba állnak, De ennek most már vége lesz. Tetves cigány, megdöglesz! Megdögletek romák, Ó milyen nagy kár. Nyitva áll a haláltábor, A gázkamra már vár, Rátok vár!”²²

A kortárs nemzeti vagy nemzeti-szocialista rockzenekarok szövegei is a gyűlöletdiskurzus részét képezik. Ha a mindennapi nyelvhasználat során nem is, de közvetve ezek a szövegek beépülnek egy jól meghatározható réteg szövegismeretébe. Milyen sztereotípiákra épül ez a szöveg? A romák büdösek, koszosak, segélyekből élnek. Az országunkon élősködnek. Ahogy a későbbiekben látni fogjuk, a magyar nemzeten való élősködés vagy annak elhatározott szándéka a különböző narratívák egyik közös pontja. Olyan nemzethalál-víziót feltételez, amely nem létezik, viszont hatásos eszköze a gyűlöletkeltésnek. Ugyanis a haza és a nemzet elvesztésének tudata az egyes ember egzisztenciális jólétét alapjaiban kérdőjelezi meg.

A közösség elleni uszítás törvényi tényállásával úgy fogalmaz: „Akkor számít egy beszéd uszításnak, ha olyan körülmények között hangzik el, melyek alkalmasak az indulatok feltüzelésére, és reális annak a

veszélye, hogy bekövetkezik az erőszak.” A fent említett zenekar idézett száma bővelkedik gyűlöletkeltő és uszító szavakban: megdöglesz, megdögletek, irtsuk ki, haláltábor, gázkamra. Ez a szám, ha koncerten elhangzott, vagy valaki otthon meghallgatta, és nem következett be utána erőszak, *akkor nem* uszító jellegű. Pedig az. Uszító, és gyűlöletet kelt a cigányok ellen. És lehet, hogy nem a szöveggel való találkozás utáni első pillanatban, hanem később válik erőszakos cselekmény előidézőjévé, vagy hozzájárul ahhoz.

A kérdés egyebek között az, hogy miért lehet ezeket a szövegeket elérni a világhálón. Kinek volna az a feladata, hogy ne legyenek olvashatók, láthatók és hallhatók a neten? Nem mellesleg nem tudjuk, hogy ezeket a szövegeket kik olvassák. Kire milyen hatással vannak? Ki mire használja föl őket? De ha elérhetőek, gyakorlatilag tálcán kínálják őket fogyasztásra. Tehát a világhálón elérhető tartalmakat nem kontrollálják eléggé?

A Divízió88 zenekar a fajgyűlölő toposz antiszemita uszításait is megfogalmazta *Halálgyár* című számában: „Égnek a kazánok, füstölnek a kémények. Hullanak a zsidók, nők és gyerekek. Szögesdrót és aknamező, megszökni innen nem lehet. A szabadság felé az út csak a kéményen át vezet. Égig ér a hullahegy, zsidót élve nem látsz már. Égig ér a hullahegy, üzemel a halálgyár. Égig ér a hullahegy, zsidó állam nincs többé. Vesszen minden maradéka, jöjjön be a Zyklon-B. Elszenesedett gyermekek és megkínzott zsidó kurvák. A látvány gyönyörű, szívem melegség járja át. Hiába sírsz, zsidó fattyú, úgyis megdöglesz, A krema-

szimbólum: a német ábécé nyolcadik betűje a H. 88 egyenlő HH, azaz Heil Hitler.

²² <https://www.gugalyrics.com/lyrics-1563618/divizi%C3%B3-88-megd%C3%B6gletek-rom%C3%A1k%21.html> (letöltve: 2019. 03. 29.).

tórium emészti el mocskos testedet.”²³ A szöveg nem szorul különösebb magyarázatra. Itt nem kell a szöveg mögöttes tartalmát kimutatni. Egyértelműek a szavak.

Hagyomány és kultúra?

Nemcsak a faji agresszióval kapcsolatos direkt kifejezések kerültek a hazai gyűlöletbeszédnek toposzai közé, hanem – rendeltetésével ellentétes felhasználásra – a kultúra és a hagyomány kulcsszavai is. Első látásra talán nem gondolná az ember, hogy az olyan szavak, mint a „hagyomány” és a „kultúra” a gyűlöletkeltés toposzaivá válhatnak, és váltak/válnak a magyarországi kormányzati és szélsőséges csoportok diskurzusában. Egy átlagembernek mi jut eszébe például a „hagyomány” fogalmával kapcsolatban? A magyar népviseletek, a kalocsai minta, a magyar táncok, a népi hangszerek, a disznóvágás, a magyar pálinka, a magyar bor, a húsvéti locsolkodás stb. A „hagyomány” szó jelentése: a „közösségben tovább élő (tudatosan ápolt), szokás, ízlés, felfogás, ill. szellemi örökség”.²⁴ Sem az átlagember, sem a szótár nem úgy határozza meg a hagyomány fogalmát, hogy az valami, amit el akarnak tőlünk venni, valami, amit meg kell védnünk. A hagyomány nem olyan dolog, amivel kirekesztünk, és amelynek égisze alatt antiszemita vagy idegengyűlölő (xenofób) narratívát kínálnak fel az embereknek. A hagyománynak inkább össze kellene tartania a közösségeket, a hagyó-

mányt együtt kellene átélni, az iskolákban tanítani, közösségi élményként felajánlani. Ehelyett nálunk a gyűlöletbeszéd egyik toposzává vált, mégpedig az antiszemitizmus és az idegengyűlölet tartóoszlopává.

Nézzünk rá példát, a Betyársereg²⁵ egyik videójából²⁶. A videó szövegét kijegyzeteltem, mert nincs feliratozva, 2009-ben tették elérhetővé a világhálón, amikor a menekültválságot még hírből sem ismertük itthon. A Betyársereg videójában az idegen, aki a hagyományoktól országunkat meg akarja fosztani: a zsidó. A szöveg, mely súlyos helyesírási hibákat is tartalmaz, a következő: „Kevés népre hagytak ősei új nagymúltú kultúrát. Csodálatos országot, zöld erdőket, termékeny földeket. Hosszú-hosszú ideig védelmeztük hazánkat, ez az örökség, a Kárpát-medence, ma is adott nekünk. A betolakodó nemzetek, bujkáló idegenlelkűek megtevesztéssel és aljas cselszövésssel mérgeznek minket. Az ősi jogtól fosztogatják az örökös nemzetet. Irgalmatlan gyűlölettel pusztítják a hagyományokat. Mindent megtesznek, hogy felejtünk, és adjuk fel ősi szent hitünk és örökségünk. De Árpád vezér vére nem vészett ki belőlünk. A folytonosság hitével biztat, azonosít. A betyárok bátorságát, kitartását megerősítette bennünk egy napforduló óta a csoda, hogy a holtakból a vér visszafolyt az élőkbe. A betyárok újra köztünk járnak. Így hívtuk életre Rózsa Sándor halhatatlan szellemét.

Újra talpra álltunk. A betyárok életre keltek. Nem várunk a hatalom csahos kutyaíra. Megvédjük ma-

²³ <http://www.zeneszoveg.hu/dalszoveg/79073/divizio-88/halalgyar-zeneszoveg.html> (letöltve 2019. 03. 29.).

²⁴ Magyar értelmező kéziszótár. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2003.

²⁵ A Betyársereg szélsőjobboldali szervezet 2008-ban alakult, vezetője Tyirityán Zsolt.

²⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=1TKBJKAQqhg> (letöltve: 2019. 04. 06.).

gunkat és visszaszerezzük azt, ami jogosan a miénk. Az örökségünk. A magyar méltóságot a Kárpát-medencében. Úgy legyen. Isten mindenben úgy segítsen.”

A szöveg fő kifejezései: betolakodó nemzetek, bujkáló idegenlelkűek, ősi jog, örökös nemzet, szent hit, Árpád vezér, Kárpát-medence, Isten segítsen. Igéi a fenyegetettség hangulatát idézik elő: mérgeznek, fosztogatják, pusztítják, felejtünk, adjuk fel. És vannak olyan igék (kifejezések) is a szövegben (ezek külön-külön bekezdésben találhatóak, tematizálják a szöveget), amelyek a Betyársereg mint védelmező szavai: talpra állunk, életre keltek, megvédjük, visszaszerezzük. A Betyársereg identitását Rózsa Sándorhoz²⁷ köti a szövegező. A szervezet mottója: „Ne bánts a magyart, mert pórul jársz!”

Érdemes erre a mondatra fölfigyelnünk, ugyanis a szóhasználatában a magyar kultúrkinccs becses eleméhez nyúl. Népieskedő, a szlogen stílusát meghatározó „pórul jársz” (állandósult szókapcsolat) ismert népmesei fordulat, amely hitelesíteni hivatott egy szélsőjobboldali szervezet diskurzuselemeit. Az idézett szövegben tehát konkrétan nincs megnevezve, hogy kitől kell Magyarországot megvédeni, kik az idegenlelkűek, de ez szolgálhatja a gyűlöletkeltés kiterjesztését is: általános félelmet, dühöt, indulatot tud kelteni, mert egy nemzethalál-víziót fest le.

²⁷ Rózsa Sándor az Alföld betyára volt. A 19. század elején született. Nevét, történeteit népballadák őrzik. Érdekes, hogy a szélsőjobboldali, radikális zenei együttesek szívesen veszik elő Rózsa Sándort és a betyártémát. Ilyen a Romantikus Erőszak *Betyárballadák* című albuma, az Oi-kor *Betyárballada*, *Cool head clan*, *Rózsa Sándor* című opusai. Terjedelmi okok miatt e zenekarokat nem mutatom be.

A gyűlöletbeszéd sokszor nem valószínűsít operál, éppen ezért el lehet mondani, mint a Betyársereg esetében is, hogy a szöveg a manipuláció eszköze. Manipulál, félelmet ébreszt és gyűlöletet kelt. Mindezt a „hagyomány” fogalmának sajátos tartalmi bevezetésével.

Szélesebb, elfedő fogalmi hálóba helyezve, de hasonló elemekkel operál a kormányzati kommunikáció is. Itt van néhány részlet Orbán Viktor egyik beszédéből, amelyet a felújított Hagyományok Háza átadóán mondott.²⁸ „...a magyar nép mélyreható és erős gyökerekkel kapaszkodik a kulturális örökségbe. Ezért állhatunk mi is ma itt. És hozzátehetjük, ez a gyökérrendszer az egész Kárpát-medencét átszövi... a magyarság ma is kivételesen gazdag kulturális örökséggel büszkélkedhet... visszatértek a nemzeti felmentő csapatok... Mi, európaiak, tiszteletben tartjuk a más kultúrákat és képviselőiket, de senki sem kötelezhet minket arra, hogy ez a tisztelet saját kultúránk feladását és egy másik kultúrának való behódolást jelentse... ha hagyjuk, hogy kicseréljék a kulturális altalajt, akkor Európa kártyavárként dől össze. Ezért a magyarok szelíd, de rendíthetetlen módján kiállunk, és elmondjuk, kik vagyunk, mit gondolunk Istenről, hazáról, családról... Ha ezt nem tesszük, áldozatai leszünk egy lopakodó összeurópai kulturális önfeladásnak... ki a magyar?... az, akinek az unokája is magyar lesz... legyen úgy, mint régen volt!” (Jegyezzük meg, talán nem mindenki tudja,

²⁸ <http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-beszede-a-felujitott-hagyomanyok-haza-atadojan/> (letöltve: 2019. 04. 06.).

hogy a beszédszöveg utolsó eleme – a „legyen úgy, mint régen volt” – nem pusztán a múlt vágya, hanem egy, a két világháború között irredenta inspirációival is jellemezhető korszak idején népszerűsített dalból való idézet. Utóbb Tolcsvai Béla is szívesen énekelte.)

Ha az Orbán-szöveg fogalmi szint tekintetében lényegesen el is tér a fentebb idézettekől, tartalmilag hasonló elemeket tartalmaz. Nem nevez meg ellenséget, de ellenségkép kreál. A szöveg arra figyelmeztet, hogyha nem vigyázunk, akkor a magyar kultúra elvesz azáltal, hogy behódolunk az idegen kultúráknak. Ez már túlmutat a nemzethalál-vízió, a miniszterelnök egy összeurópai fenyegetettségéről, kultúrávesztéséről beszél, e veszélynek a megfogalmazásával kelt félelmet.

A „tisztelet” fogalma és a „kultúra” mint toposz fontos elemei a kormányzati kommunikációnak, több kampányban is feltűntek. Bizonyára sokan emlékeznek még a migránshisztéria kezdetén kihelyezett plakátokra, amelyek magyar nyelven szóltak az idegen országokból érkezőkhöz: „Ha Magyarországra jössz, tiszteletben kell tartanod a kultúránkat!” Ehhez társították a kampány tervezői a létbizonytalanság toposzának megjelenítését: „Ha Magyarországra jössz, nem veheted el a magyarok munkáját!” Ez a mondat egy indirekt felszólítás, amelynek az a kijelentő mondat az alapja (előfeltevés), hogy aki Magyarországra akar jönni, az valószínűleg el akarja venni a magyarok munkáját. A későbbi Soros-plakátokon már konkrétan beszélnek azokról, akiktől félni kell, akik például a magyar kultúrát veszélyeztetik: „Soros mil-

liókat telepítene be Afrikából és a Közel-Keletről”.

A Soros-plakátok kapcsán vita folyt arról, hogy ezek antiszemita plakátok-e, vagy sem. Nos, a Soros-plakátok antiszemiták (is). Nem explicit módon fejeznek ki és gerjesztenek egyszerre antiszemita és idegengyűlölő indulatokat. De az nem sokat számít, hogy valami nyíltan antiszemita-e, vagy burkoltan az. A kormány plakátjain Soros György egy személyben testesítette meg a gonoszt, aki a keresztény, európai kultúra megsemmisítőjeként, a bevándorlás irányítójaként jelent meg. A plakátok üzenetei egyebek mellett attól váltak antiszemitává, hogy egy régi, a 19. századig visszanyúló, de folyamatosan életben tartott és mindig elővett toposszal élnek: a zsidó bankáréval. Ugyanez a toposz jelenik majd meg például a *Cion bölcsének jegyzőkönyveiben* is.

OIG

A nyelvészet szakirodalma a nyelvi agressziót vizsgálva különbséget tesz az úgynevezett trágárság és az obszcén beszédmód között. A kettő között leegyszerűsítve az a különbség, hogy míg a trágár szimplán a káromkodást jelenti, addig az obszcénnek funkciója van. Ez a funkció általában a társadalom folyamataira reagál, például társadalmi ellenállást fejez ki. Gondolni lehet itt egyrészt rapszövegekre, amelyek tele vannak obszcén kifejezésekkel, tükrözve ezzel a társadalom szisztémáival, működési sablonjaival szembeni fellépést vagy véleményt. Példaként lehet idézni Ganxsta Zolee és a Kartel *A való világ* című szerzeményének refrénjét: „Isten hozott nálam, öcsém, ez a való világ. Pénz,

drogok, fegyverek, no meg a pinák.” Ebben az idézetben Ganxsta nem egyszerűen káromkodik, hanem annak a véleményének ad hangot, hogy a magyar társadalom alapjainak vagy tényezőinek a pénzt, a drogot, a fegyvereket és a nőket látja. Az obszcenitás persze nem legitim kifejezési mód, mégis elválasztja egy funkcionális momentum a trágárságtól.

A mai magyar közbeszédet kezdi eluralni a szimplán trágár beszédmód, erről már többen cikkeztek. Ennek az a következménye, hogy a közbeszéd szereplői, többek között az átlagemberek, természetesnek fogják venni, inkább már veszik is azt, hogy ez egy elterjedt kommunikációs stílus. Azt gondolják, hogy kifejező, megengedhető. Pedig a nyelvi agresszió ilyenén megjelenése nemcsak a magyar társadalom nyelvi agresszivitását növeli, hanem a társadalomban meglévő feszültséget is. Konfliktusokat legitimál, vagy újabb konfliktusokat idéz elő. Hamis megoldási stratégiákat ajánl fel a nyelvhasználaton keresztül. A helyzetet még súlyosabbá teszi az, ha a trágárságot, mint nyelvi viselkedésformát, a közszereplők is megengedik maguknak. Simicska Lajos²⁹ 2015-ben nyilatkozta a *Mozgó Világ* oldalairól is ismert Nagy József újságírónak, hogy „Orbán egy gecí”.³⁰ Ez a kifejezés szimplán trágár. Talán nem is érdemes különösebben indokolni, hogy ez az indulat kifejezésének primitív formája, nem egy szofisztikált véleménynyilvánítás valakivel kapcsolatban, illetve

agresszív is. A szó Kövecses Magyar szlengszótárában³¹ is megtalálható, a „geci” címszó alatt olvasható: tabu. Azaz stilisztikai szempontból trágár, társadalmi tabu alá eső szóhasználat. Jelentései: „ellenszenves vagy tisztességtelen ember”. Ha valaki közszereplőként megengedi magának ennek a szónak a nyilvános használatát, akkor mások is azt fogják hinni, hogy ezt lehet.

Az OIG-vel is az a probléma, hogy hiába hivatkoznak használói arra, hogy Simicskától vették át, a nyelvi tevékenységet illetően nincs különbség a kifejezés forrása és felhasználása, idézése között. Ellenzéki tüntetéseken azt skandálják, „Orbán egy gecí”. Vagy felrajzolják valahova, hogy OIG. Az ellenzék vonatkozásában ez a fajta nyelvi megnyilvánulás vagy nyelvi viselkedésforma azért kifogásolható, mert nem lehet arra hivatkozni, hogy ha ezt más találta ki, és én csak utánamondom, megismétlem, azzal én más vagyok, mint ő, vagy hogy csak idézek. Ez téves hozzáállás. Attól, hogy valamit nem én találok ki, hanem valaki más, és én csak idézem, attól az még a nyelvi megnyilvánulást, illetve ebben az esetben a funkciót is tekintve ugyanaz. Mindemellett nyelvi tevékenységünknek pont az az egyik jellemzője, hogy tudatos nyelvhasználók vagyunk. Eldönthetjük, hogy mit mondunk, hogyan fejezzük ki magunkat. Magával a szimbólummal, annak használatával ugyanez a helyzet. Miért lenne kevésbé elítélhető az, amikor az OIG-t valaki nem mondja, hanem lerajzolja? Hiszen mindenki, aki közélettel foglalkozik,

²⁹ Magyar üzletember. Korábban a Fidesz egyik legbefolyásosabb alakja volt.

³⁰ https://index.hu/belfold/2015/02/06/simicska_lajos_orban_egy_geci/

³¹ Kövecses Zoltán: Magyar Szlengszótár. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2009.

és vélhetően az is, aki nem, tudja, hogy ez minek a rövidítése. Egészen triviális megközelítésben: a horogkereszt is szimbóluma valaminek. Nem látok különbséget aközött, ha valaki azt mondja, hogy dögöljenek meg a zsidók, vagy fölrajzol egy horogkeresztet.

Zárszó

A gyűlöletbeszéd lehet egyszavas, egymondatos, de lehet egy egész dalszöveg is. A toposzok valamelyike mindegyikben megtalálható. Az egyik legfontosabb dolog, hogy tisztán lássuk: a gyűlöletbeszédet előállítók szándéka, maga a gyűlöletkeltés, a társadalom dehumanizálása és demoralizálása. Mindegy, hogy ennek eszközeül a gyűlöletbeszéd nyílt vagy

implikált formáját választják-e. A gyűlöletbeszéd előállítása mindig direkt folyamat. Szövegek nem véletlenül születnek, azokat valakiknek elő kell állítani, meg kell úgymond „csinálni”. Azzal pedig, ha valamit mondunk, cselekvésre, tette sarkalljuk a befogadókat. Előbb vagy utóbb. A gyűlöletbeszéd, így a gyűlöletkeltés következménye pedig a xenofób, homofób, muszlimellenes, antiszemita, és úgy tűnik, hogy már nyelvileg is agresszív és trágár, értékét veszített közbeszéd. És a megvezetett, szorongó, gyűlölködő társadalom.

(Mindazoktól, akiket az idézett szövegekkel még így, egy alkalmi tanulmány szövetén keresztül is megbántottam, utólagos elnézést kérek. RS)

Rembrandt Harmensz van Rijn: Omval látképe